R.U.L.E

ELBBL

English Language Based Bachelor of Law Program

LAW CLINIC

RULE - English Language Based Bachelor of Law (ELBBL) Program

Royal University of Law and Economics

English language Based Bachelor of Law Program

សន្តតិកម្ម

មាតិកា

I.សេចក្តីផ្តើម

II. ប្រភេទនៃសន្តតិកម្ម

III. ទម្រង់នៃសន្តតិកម្ម

១.មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត

២.មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន

៣.មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់

IV. សន្តតិជន

១.សន្តតិជនលំដាប់ទី១

២.សន្តតិជនលំដាប់ទី២

៣.សន្តតិជនលំដាប់ទី៣

៤.សន្តតិជនជានិច្ច ឬអចិន្ត្រៃយ៍

៥. សន្តតិជនជំនួស

V. អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម និងការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន

VI. អានុភាពនៃសន្តតិកម្ម

VII.សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

I. សេចក្តីផ្តើម

មនុស្សយើងម្នាក់ៗកើតមកហើយ គ្មាននរណាម្នាក់អាចរួចផុតពីសេចក្តីស្លាប់នោះទេ ។ មុននិងក្រោយ គង់តែត្រូវស្លាប់ដូចតែគ្នា គ្រាន់តែមូលហេតុនៃការស្លាប់របស់មនុស្សម្នាក់ៗមានភាពខុសគ្នា ។ ប៉ុន្តែនៅមុនពេលស្លាប់ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលខំរកបានយ៉ាងលំបាក តើគួរធ្វើការបែងចែកតាមវិធីណាទើបល្អ ? និងដោយរបៀបណា ? ហើយក្រោយពេលស្លាប់ តើទ្រព្យសម្បត្តិដែលខំរកយ៉ាងលំបាកនោះត្រូវធ្លាក់ទៅលើអ្នកណា ប្រសិនបើម្ចាស់ទ្រព្យមិនបានធ្វើការបែងចែកពេលដែរនៅរស់ ? តើយោងតាមច្បាប់ ធ្វើការបែងចែកយ៉ាងដូចម្តេច?

នៅក្នុងបរិបទសង្គមយើងសព្វថ្ងៃ ច្បាប់ទទួលស្គាល់ពីទ្រព្យសម្បត្តិដែលបន្សល់ទុកពីដូនតា មកឲ្យកូនចៅជំនាន់ក្រោយ ដែលហៅថា “សន្តតិកម្ម” ។ តើអ្វីទៅហៅថាសន្តតិកម្ម ? តើសន្តតិកម្មមានប៉ុន្មានប្រភេទ និងប៉ុន្មានទម្រង់ ? ប្រធានបទមួយនេះ នឹងធ្វើការបកស្រាយនូវចំណុចទាំងអស់នេះ។

II. ប្រភេទនៃសន្តតិកម្ម

- និយមន័យ

+សន្តតិកម្មគឺជាការផ្ទេរនូវសិទ្ធិ និងករណីកិច្ចរបស់មតកជនទៅឱ្យសន្តតិជនម្នាក់ ឬច្រើននាក់ តាមឆន្ទៈ ឬ តាមច្បាប់។

+សន្តតិជន សំដៅលើជនដែលទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និងករណីកិច្ចរបស់មតកជនតាមរយៈសន្តតិកម្ម។

+មតកជន សំដៅដល់ជនដែលបានស្លាប់ទៅហើយ។

- សន្តតិកម្មត្រូវបានបែងចែកជា២ប្រភេទ គឺ<u>សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍</u> និង <u>សន្តតិកម្មតាមច្បាប់ </u>។

+សន្តតិកម្មផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ហៅថា សន្តតិកម្មតាមច្បាប់។

ឧទាហរណ៍: លោក ដារា បានទទួលមរណភាពដោយមិនបានបន្សល់ទុកនូវបណ្តាំ ។ ដូច្នេះ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់លោក ដារា ត្រូវបែងចែកតាមច្បាប់ ។

+សន្តតិកម្មផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជនហៅថា សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ ។

ឧទាហរណ៍: លោក សុខា បានធ្វើបណ្តាំបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួចសមកហើយ ។ ដូច្នេះនៅពេលលោកសុខាស្លាប់ទ្រព្យត្រូវបែងចែកតាមបណ្តាំរបស់លោកសុខា។

III. ទម្រង់នៃសន្តិកម្ម

សន្តិកម្មតាមមតកសាសន៍ គឺធ្វើឡើងដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ដើម្បីសម្តែងឆន្ទៈចុងក្រោយ ដែលសំដៅទៅលើការធ្វើចាត់ចែងទ្រព្យនៅសល់ បន្ទាប់ពីមរណភាពរបស់ខ្លួន ។

តាមច្បាប់កម្ពុជាសព្វបច្ចុប្បន្ន សន្តិកម្មតាមមតកសាសន៍រួមមាន៖

- មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត
- មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន
- មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ។

មាត្រា ១១៧៣, មាត្រា១១៧៤, មាត្រា១១៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

១.មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត

⭐មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត គឺជាលិខិតដែលមតកជនត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខសារការី ឲ្យតាមទម្រង់ដូចខាងក្រោម៖

- ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវពន្យល់ពីគោលគំនិតបណ្តាំចំពោះ សារការី
- ត្រូវមានវត្តមានរបស់សាក្សីយ៉ាងតិច២នាក់
- សារការីត្រូវសរសេរអំពីខ្លឹមសារនៃបណ្តាំនោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនិងត្រូវអានឲ្យម្ចាស់បណ្តាំស្តាប់
- ម្ចាស់បណ្តាំ សាក្សី និងសារការី ត្រូវចុះហត្ថលេខា លើលិខិតនោះ ។

លិខិតបណ្តាំដោយលិខិតយថាភូតមិនចាំបាច់មានការបញ្ជាក់ពីតុលាការ។

មាត្រា ១១៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

១.មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត

ឧទាហរណ៍៖ បុរី ដឹងថាខ្លួនឯងថានៅរស់មិនបានយូរ ហេតុនេះក៏សម្រេចចិត្តទៅធ្វើបណ្តាំមត៌កនៅចំពោះមុខសារការី និងនៅចំពោះមុខសាក្សីពីរនាក់។

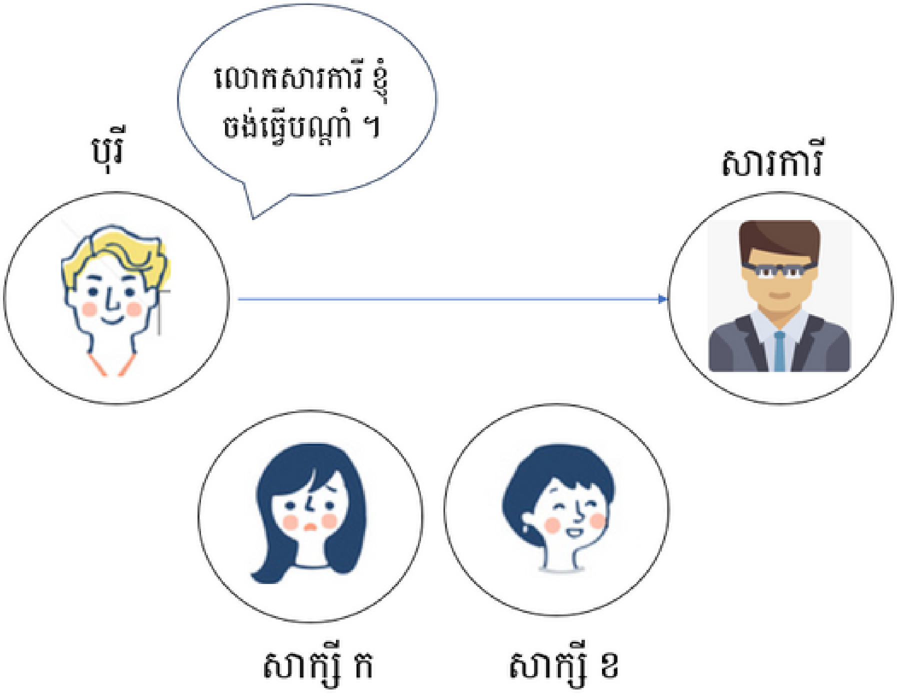

មាត្រា ១១៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

២.មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន

⭐ មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន គឺជាបណ្តាំដែលម្ចាស់បណ្តាំត្រូវសរសេរពាក្យទាំងអស់ ដោយផ្ទាល់ដៃ តាមទម្រង់ខាងក្រោម៖

- ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវសរសេរអំពីខ្លឹមសារទាំងមូលនៃបណ្តាំ ហើយចុះថ្ងៃខែឆ្នាំព្រមទាំងចុះហត្ថលេខាដោយខ្លួនឯង។

លិខិតបណ្តាំដោយលិខិតឯកជនចាំបាច់មានការបញ្ជាក់ពីតុលាការ។

មាត្រា ១១៧៤, មាត្រា ១១៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

៣.មតកសាសន៍ដោយ លិខិតសម្ងាត់

⭐មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ គឺជាបណ្តាំមួយប្រភេទដែលមានគោលបំណងរក្សានូវខ្លឹមសារសម្ងាត់ទាំងស្រុង ការពារការលុបចោល ឬការបន្លំដោយអ្នកដទៃ ។ លិខិតបណ្តាំនេះអាចសរសេរដោយម្ចាស់បណ្តាំផ្ទាល់ដៃ ឬប្រើម៉ាស៊ីនដូចជា កំព្យូទ័រ ឬឲ្យគេសរសេរជំនួស (មេធាវីជាអាទិ៍) តាមទម្រង់ខាងក្រោម ៖

- ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវចុះហត្ថលេខាក្នុងលិខិត
- ត្រូវដាក់លិខិតនោះ ក្នុងស្រោមសំបុត្របិទជិត
- ត្រូវដាក់នៅចំពោះមុខសារការីម្នាក់ និងសាក្សីពីរនាក់ ដោយថ្លែងការណ៍ថា នេះគឺជាបណ្តាំ
- សារការី ម្ចាស់បណ្តាំ សាក្សី ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើ លិខិតបិទជិតនោះ ។

លិខិតបណ្តាំដោយលិខិតសម្ងាត់ចាំបាច់មានការបញ្ជាក់ពីតុលាការ។

មាត្រា ១១៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

IV.សន្តតិជន

⭐ជាទូទៅតាមច្បាប់បញ្ញត្តិ សន្តតិជនគឺជាញាតិលោហិតដែលត្រូវកំណត់តាមលំដាប់

- លំដាប់ទី១: កូនរបស់មតកជន
- លំដាប់ទី២: បុព្វញាតិផ្ទាល់
- លំដាប់ទី៣: បងប្អូនបង្កើត

មាត្រា ១១៥៦, មាត្រា ១១៥៩, មាត្រា ១១៦០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

១.សន្តតិជនលំដាប់ទី១

សន្តតិជនលំដាប់ទី១ គឺជាកូនរបស់មតកជន ទោះបីជាកូនបង្កើត ឬកូនសុំក្តីត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន និងត្រូវទទួលបានចំណែកមត៌ក ស្មើៗគ្នាតាមច្បាប់កំណត់។

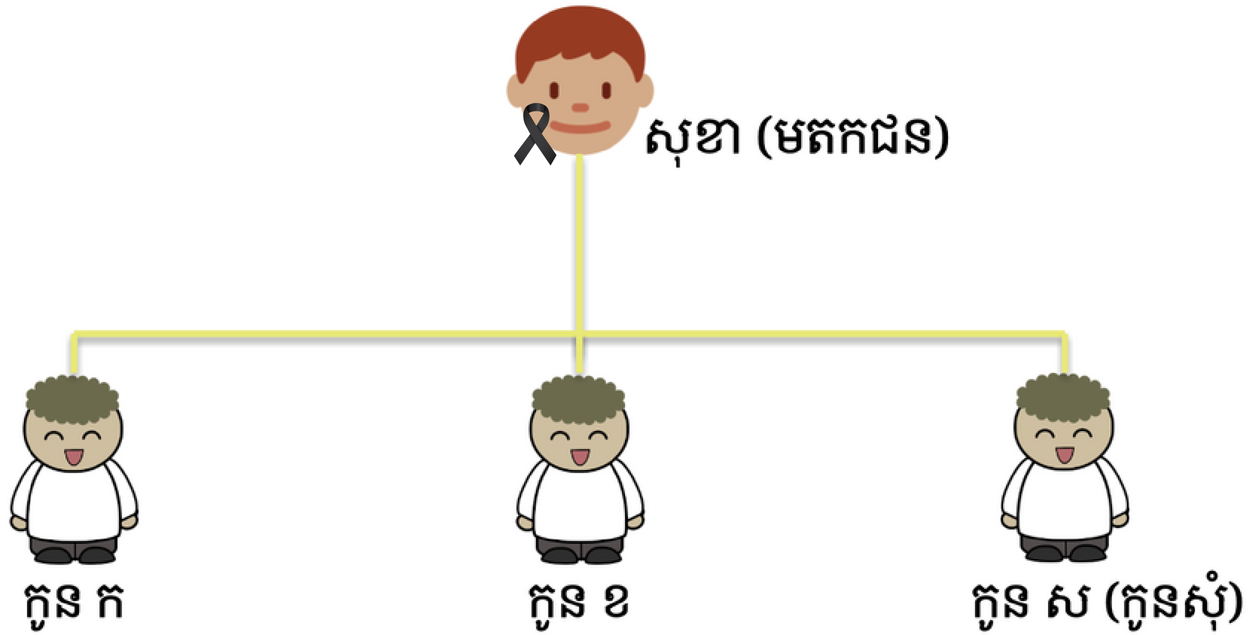

មាត្រា ១១៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

២.សន្តតិជនលំដាប់ទី២

សន្តតិជនលំដាប់ទី២ បុព្វញាតិផ្ទាល់មានដូចជា ឪពុកម្តាយ ជីដូនជីតា ជាដើម។ បុព្វញាតិផ្ទាល់អាចក្លាយជាសន្តតិជនបាន ក្នុងករណីដែលមតកជន(សុខា) ពុំមានបច្ឆាញាតិផ្ទាល់ដូចជាកូន ឬចៅតែប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើ បុព្វញាតិផ្ទាល់មានច្រើននាក់ត្រូវផ្តល់អទិភាពចំពោះបុព្វញាតិផ្ទាល់ដែលនៅជិតជាមួយមតកជនជាមុន។

ឧទាហរណ៍៖ ឪពុកម្តាយ > ជីដូនជីតា > ជីលួត

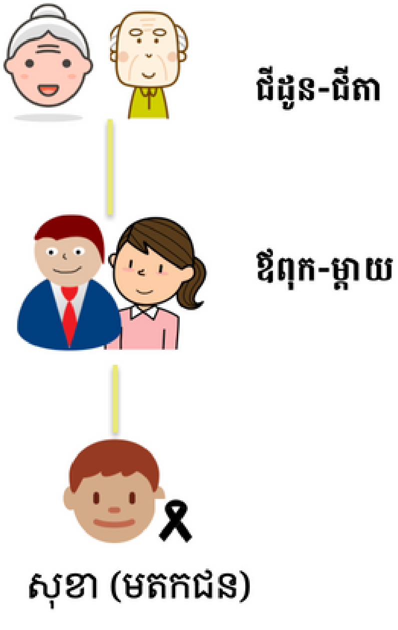

មាត្រា ១១៥៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

៣.សន្តតិជនលំដាប់ទី៣

សន្តតិជនលំដាប់ទី៣ គឺជាបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនរបស់មតកជន ក្នុងករណីដែលមតកជននោះពុំមានទាំងបច្ឆាញាតិផ្ទាល់ និងទាំងបុព្វញាតិផ្ទាល់តែប៉ុណ្ណោះ ហើយចំណែកមត៌កត្រូវចែកស្មើៗគ្នា។

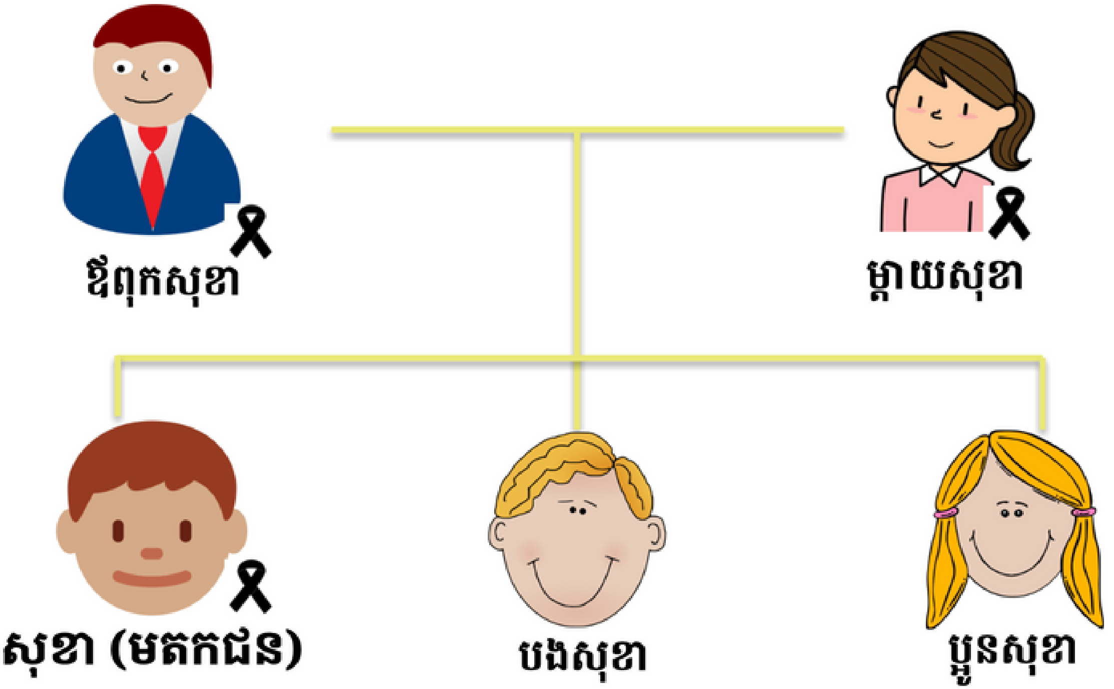

មាត្រា ១១៦០ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

★ចំពោះមត៌ករបស់បងប្អូន ដែលមានឪពុក ឬ ម្ដាយតែម្ខាង
ដូចគ្នាត្រូវមាន១ភាគ២ នៃចំណែកមត៌ករបស់បងប្អូនបង្កើត
ដែលមាន ឪពុក និង ម្ដាយទាំងសងខាងដូចគ្នា។
ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើបងប្អូនសុខាទទួលបាន ១០
ម៉ឺនរៀល នោះប្អូនសុខាដែលជាកូនរបស់ឪពុកចុងសុខានឹង
ទទួលបាន៥ម៉ឺនរៀល។

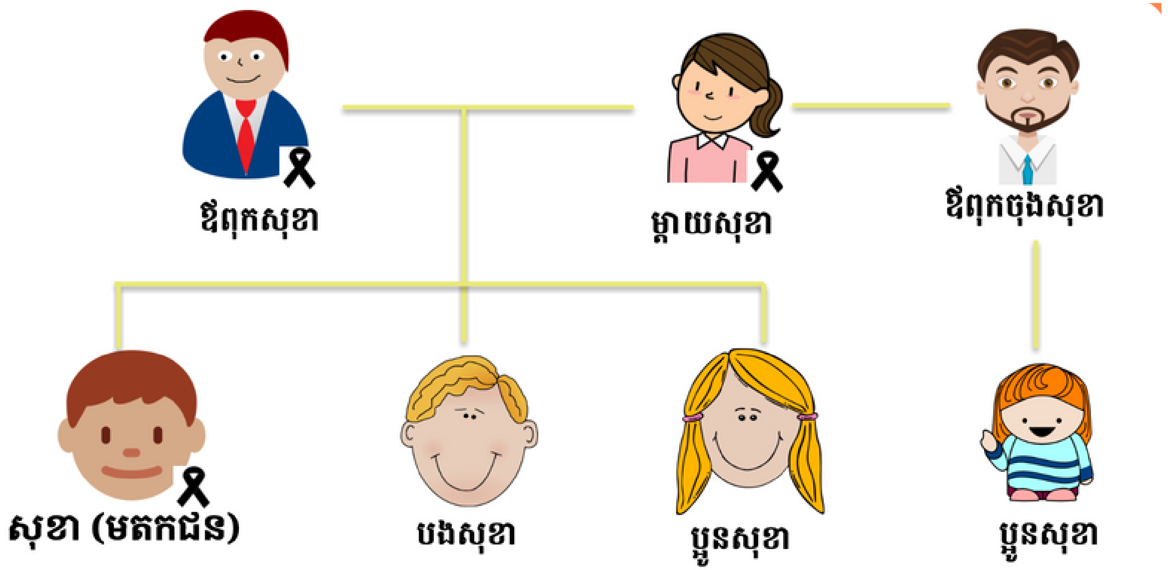

មាត្រា ១១៦០ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

៤.សន្តតិជនជានិច្ច ឬអចិន្ត្រៃយ៍

⭐សហព័ទ្ធ មានន័យថាជាប្ដីឬប្រពន្ធរបស់មតកជន

⭐ សហព័ទ្ធ ត្រូវបានចាត់ទុកជាសន្តតិជនជានិច្ច ឬអចិន្ត្រៃយ៍ ទោះបីនៅក្នុងករណីសន្តតិជនលំដាប់ទីប៉ុន្មានក៏ដោយ ក៏សហព័ទ្ធ ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនជាមួយពួកគេជានិច្ច ហើយត្រូវបានទទួលបានចំណែកមត៌កស្មើៗគ្នា។

ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងលំដាប់ទី១

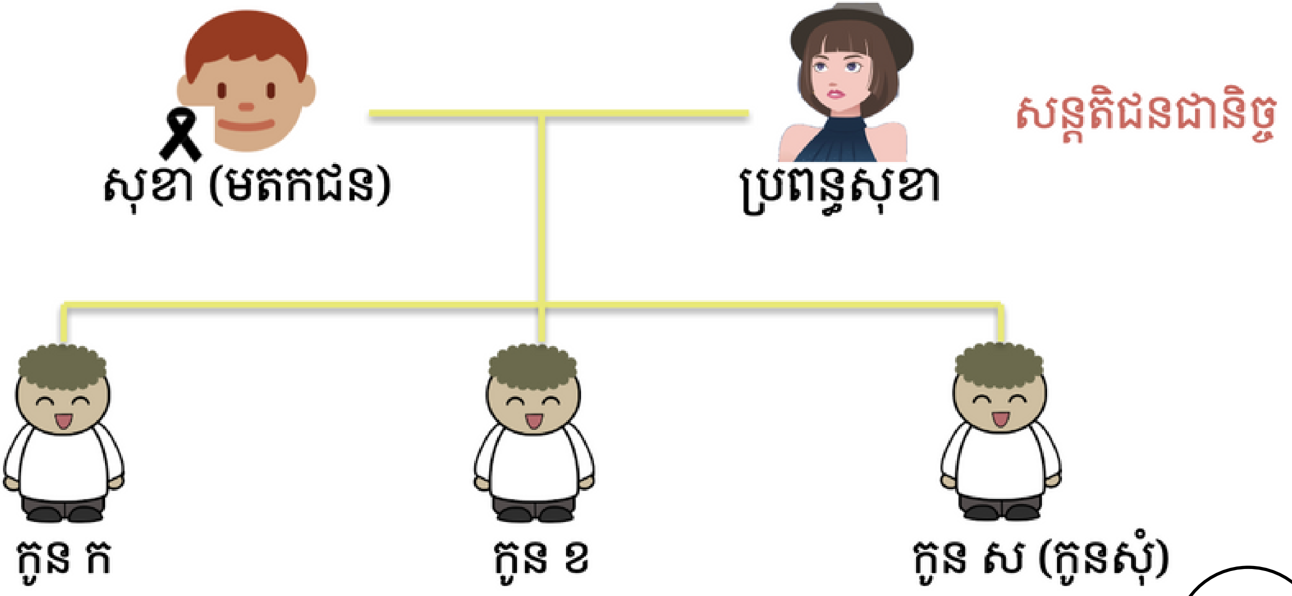

មាត្រា ១១៦១, មាត្រា ១១៦២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

៤.សន្តតិជនជានិច្ច ឬអចិន្ត្រៃយ៍ (ត)

ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងលំដាប់ទី២

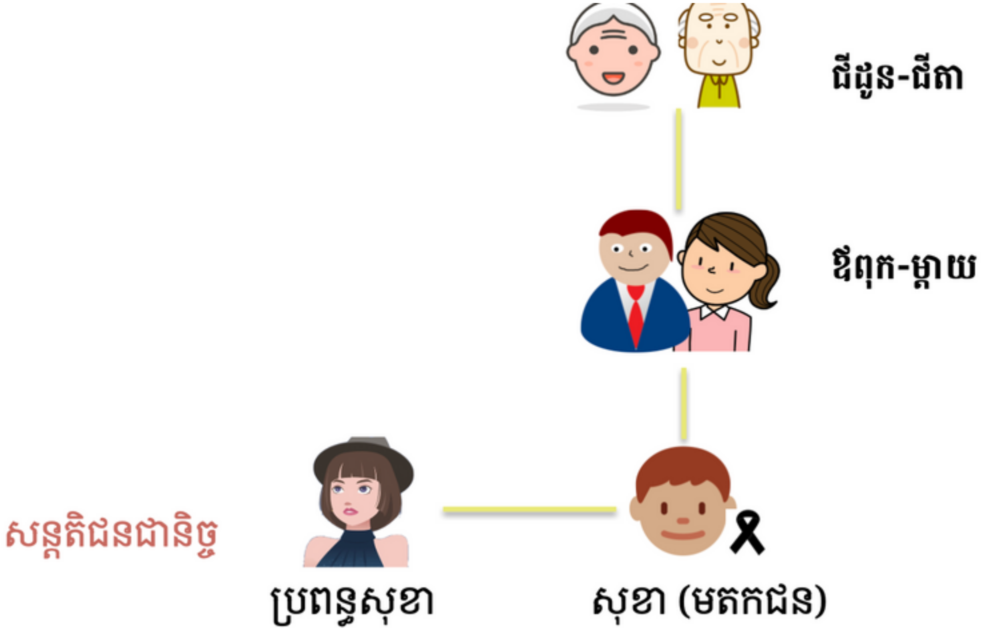

មាត្រា ១១៦១, មាត្រា ១១៦២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

៥.សន្តតិជនជំនួស

⭐ក្នុងករណីដែលកូនករបស់មតកជន (សុខា) មានកូន ដែលកូននោះត្រូវជាចៅរបស់មតកជន (សុខា) ហើយកូនករបស់មតកជន(សុខា) បានស្លាប់មុនមតកជន(សុខា) នោះអ្នកដែលទទួលមត៌ករបស់មតកជន(សុខា)ជំនួសឲ្យកូនក គឺចៅ។ ករណីបែបនេះគេហៅថា សន្តតិកម្មជំនួស។

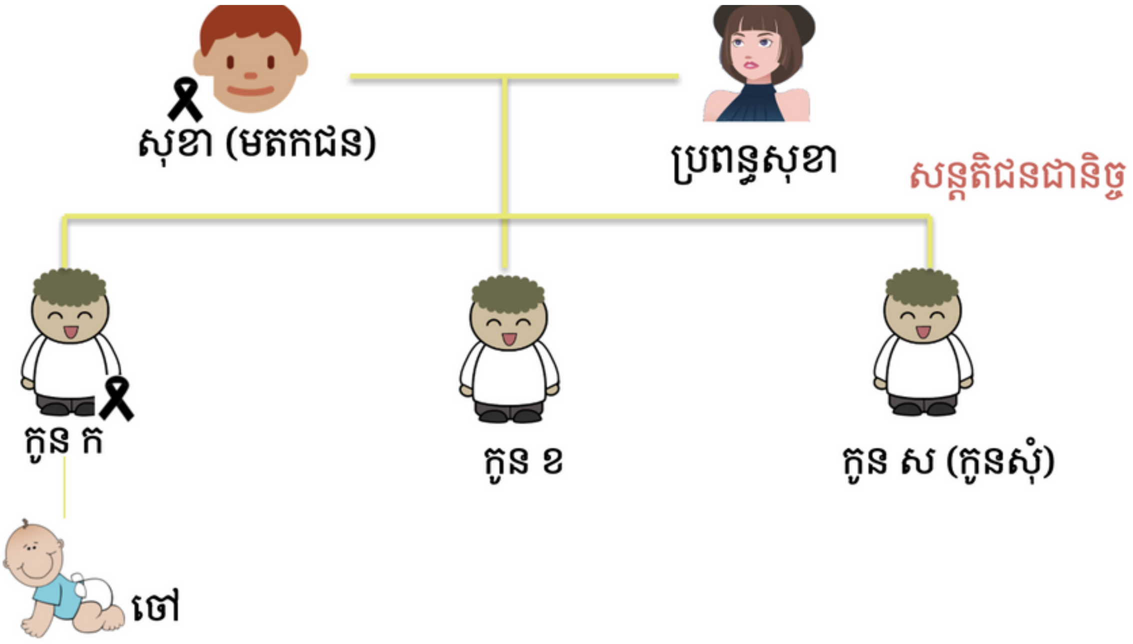

មាត្រា ១១៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

V. អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម និង ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន

អភ័ព្វបុគ្គល គឺ ជនដែលមិនអាចទទួលបន្តនូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជនដែលបានបាត់បង់ជីវិត តាមរយៈសន្តតិកម្ម ។ ក៏ប៉ុន្តែ គូភាគីត្រូវបង្ហាញភស្តុតាង និងអះអាងថាអភ័ព្វបុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលច្បាប់បានហាមឃាត់ពិតប្រាកដមែន ។

ឧទាហរណ៍ ១៖ ជនដែលក្លែងបន្លំបណ្តាំ, ជនដែលប្រមាថ និង ធ្វើបាបមតកជនយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។ល។

ឧទាហរណ៍ ២៖ កញ្ញាជាកូនរបស់ តុលា បានព្យាយាមធ្វើឯកសារ និងគំរាម តុលាឱ្យផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើដី ឬផ្ទះជូននាង។

មាត្រា ១១៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

VI. អានុភាពនៃសន្តតិកម្ម

មកតសាសន៍ត្រូវបង្កើតអានុភាពចាប់ពីពេល
ដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព។ នៅក្នុង
ករណីដែលបណ្តាំភ្ជាប់ជាមួយនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌ
បង្អង់បណ្តាំនោះត្រូវមានអានុ ភាពចាប់ពីពេល
ដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះ ត្រូវបានបំពេញ ។
ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងបណ្តាំបញ្ជាក់ថា “ទទួល
បានទ្រព្យសម្បត្តិលុះត្រាតែរៀបការហើយ” ។

VII. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ការបែងចែកទ្រព្យតាមសន្តតិកម្មបានផ្តល់សិទ្ធិដ៏ទូលំទូលាយដល់បុគ្គលគ្រប់រូបក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងការកំណត់បុគ្គលណាដែលអាចទទួលបាននូវទ្រព្យរបស់ខ្លួន ទោះបីជាសន្តតិជនទាំងឡាយមានសិទ្ធិក្នុងការ បោះបង់នូវការទទួលនេះនៅពេលសន្តតិកម្មបានចាប់ផ្តើមក៏ដោយ ។

ឯកសារយោង

១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៧

២. មន្ទីរសារការីភ្នំពេញ លោកស្រី មិន្ទស៊ុំ សូលីដា, “មតកសាសន៍ ៖ សារៈសំខាន់នៃយថាភូតភាព”, ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ។

ឯកសារខាងលើនេះ គឺជាតម្រូការមួយសម្រាប់ការបញ្ចប់វគ្គជំនាញវិជ្ជាជីវៈច្បាប់ (Professional Legal Skill) នៃកម្មវិធីសិក្សានីតិសាស្រ្តជាភាសាអង់គ្លេស(ELBBL)របស់សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្រ្ត និងវិទ្យាសាស្រ្តសេដ្ឋកិច្ច (RULE) ដែលបានបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងអប់រំ និងចែករំលែកចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់ប៉ុណ្ណោះ។ ពួកយើងស្វាគមន៍ក្នុងការទទួលនូវមតិសម្រាប់ធ្វើការកែលម្អ។

ដឹកនាំដោយ៖

កញ្ញា ហ៊ីង វ៉ាន់ដាណែត

កញ្ញា ណៃ សុខម៉េង

រៀបរៀងដោយនិស្សិត៖

១. ស៊ីន ច័ន្ទសុភាព

២. សេង ម៉ាធីណា

៣. គង់ កាណារី

៤. ឃួន សុគន្ធា

គាំទ្រដោយ ៖

R.U.L.E

ELBBL
English Language Based Bachelor of Law Program

RAOUL WALLENBERG INSTITUTE

ស៊ុយអែត Sverige

LAW CLINIC
RULE - English Language Based Bachelor of Law (ELBBL) Program